

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2008-2009

22 APRIL 2009

**Wetsontwerp houdende diverse
bepalingen**

Evocatieprocedure

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEER VAN NIEUWKERKE

Art. 126

Dit artikel vervangen als volgt:

«Art. 126. — Artikel 1 van de archiefwet van 24 juni 1955 wordt vervangen als volgt :

«*Artikel 1. Archief van meer dan dertig jaar oud, bewaard door de federale wetgevende, uitvoerende en gerechtelijke macht en de openbare instellingen die zijn onderworpen aan hun controle of administratief toezicht, wordt behoudens regelmatige vrijstelling, in goede, geordende en toegankelijke staat overgebracht naar het Rijksarchief.*

Archief van meer dan dertig jaar oud dat wordt bewaard door de gemeenschappen en de gewesten, de provincies, de gemeenten en de openbare instellingen die zijn onderworpen aan hun controle of administratief toezicht kan in goede, geordende en toegankelijke staat worden overgebracht naar het Rijksarchief.

Zie:

Stukken van de Senaat:

4-1250 - 2008/2009 :

Nr. 1: Ontwerp geëvoeerd door de Senaat.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2008-2009

22 AVRIL 2009

**Projet de loi portant des dispositions
diverses**

Procédure d'évocation

AMENDEMENTS

N° 1 DE M. VAN NIEUWKERKE

Art. 126

Remplacer cet article par ce qui suit :

«*Art. 126. — L'article 1er de la loi du 24 juin 1955 relative aux archives est remplacé par ce qui suit :*

«*Article 1er. Les archives datant de plus de trente ans, conservées par les pouvoirs législatif, exécutif et judiciaire fédéraux et les établissements publics qui sont soumis à leur contrôle ou à leur surveillance administrative, sont, sauf dispense régulièrement accordée, transférées aux Archives de l'Etat en bon état, ordonnées et accessibles.*

Les archives datant de plus de trente ans, conservées par les communautés, les régions, les provinces, les communes et les établissements publics qui sont soumis à leur contrôle ou à leur surveillance administrative, peuvent être transférées aux Archives de l'Etat en bon état, ordonnées et accessibles.

Voir:

Documents du Sénat:

4-1250 - 2008/2009 :

N° 1 : Projet évoqué par le Sénat.

De stukken die ingevolge het eerste en tweede lid zijn overgebracht naar het Rijksarchief zijn openbaar.

Archief dat minder dan dertig jaar oud is, dat geen nut meer heeft voor de federale overheid als bedoeld in het eerste lid, kan worden overgebracht naar het Rijksarchief.

Archief van personen, privaatrechtelijke vennootschappen en verenigingen kan op verzoek van de betrokkenen eveneens worden overgebracht naar het Rijksarchief.

De Koning bepaalt de nadere regels van overbrenging en de voorwaarden waarbij de in het eerste lid bedoelde overheden worden vrijgesteld van overbrenging van hun archieven. ».

Verantwoording

De term «Bescheiden» wordt vervangen door «archief», de meest omvattende term van de archiefterminologie.

Zie de uitgave «Archiefterminologie voor Nederland en Vlaanderen» van de Stichting Archiefpublicaties, definitie 10 «archief: geheel van archiefbescheiden ontvangen of opgemaakt door een persoon, groep personen of organisatie».

Eerste lid

Dit lid wordt beperkt tot de federale overheid. De federale overheid regelt hiermee het archiefbeheer van de eigen instellingen.

Tweede lid

De gewesten, gemeenschappen, provincies en gemeenten zijn niet verplicht om hun archieven over te dragen aan het Rijksarchief. Ze kunnen dit wel doen. De autonomie van elk bestuur wordt hierdoor bewaard.

De gemeenschappen en de gewesten zijn, als autonome besturen, bevoegd voor de eigen archiefdocumenten. We verwijzen naar een advies van de Raad van State van 19 oktober 1992 (stuk 462/2) dat stelt dat: «de bevoegdheid welke te zake van archieven aan de nationale overheid is gelaten, niet zover kan reiken dat aan het belang van het cultureel patrimonium van een gemeenschap wordt voorbijgegaan. Een gewone wet kan aan de gemeenschappen en de gewesten niet het recht ontnemen om naar aanleiding van de uitoefening van de hun door of krachtens de Grondwet toegekende bevoegdheid, eigen archieven aan te leggen. Een gewone wet kan de gemeenschappen of de gewesten niet verplichten die archieven aan een nationale instelling over te dragen.» Het Waals Gewest heeft zijn bevoegdheid ter zake opgenomen en een advies van de Raad van State van 19 februari 1999 bij het ontwerp van het archiefdecreet van het Waals Gewest heeft die bevoegdheid expliciet erkend.

Daarenboven kent de bijzondere wet van 13 juli 2001 aan de gewesten de bevoegdheid toe voor de «samenstelling, organisatie, bevoegdheid en werking van de provinciale en gemeentelijke instellingen». De memorie van toelichting stelt dat deze bevoegdheid tevens de organisatie van de provinciale en gemeentelijke diensten betreft. In de bijzondere wet zijn een aantal uitzonderingen ingeschreven, maar het archiefwezen wordt niet onder die uitzonderingen opgesomd. We concluderen hieruit dat de gewesten bevoegd zijn voor het archiefwezen van de provincies en gemeenten.

Les documents transférés aux Archives de l'État en vertu des alinéas 1er et 2 sont publics.

Les archives datant de moins de trente ans, qui ne présentent plus d'utilité administrative pour l'autorité fédérale visée à l'alinéa 1er, peuvent être transférées aux Archives de l'État.

Les archives appartenant à des particuliers, des sociétés de droit privé et des associations peuvent également être transférées aux Archives de l'État, à la demande de l'intéressé.

Le Roi détermine les modalités de transfert et les conditions dans lesquelles les autorités visées à l'alinéa 1er sont dispensées de transférer leurs archives. ».

Justification

Le mot «documents» est remplacé par le mot «archives», soit le terme le plus général utilisé dans la terminologie archivistique.

Voir le Dictionnaire de terminologie archivistique, des Archives de France : «archives : documents, quels que soient leur date, leur forme et leur support matériel, produits ou reçus par toute personne physique ou morale, et par tout service ou organisme public ou privé, dans l'exercice de leur activité.»

Alinéa 1er

Cet alinéa concerne uniquement l'autorité fédérale, qui règle la gestion des archives de ses propres établissements.

Alinéa 2

Les régions, les communautés, les provinces et les communes ne sont pas obligées de transférer leurs archives aux Archives de l'État, mais elles peuvent le faire. Cela garantit l'autonomie de chaque administration.

En leur qualité d'administrations autonomes, les communautés et les régions sont compétentes pour leurs propres archives. Nous renvoyons à un avis du Conseil d'État du 19 octobre 1992 (doc. Chambre, SE 1991-1992, n° 48-462/2) qui précise que : «le pouvoir dévolu à l'autorité nationale en matière d'archives ne peut aller jusqu'à permettre de passer outre à l'intérêt du patrimoine culturel d'une communauté. Une loi ordinaire est impuissante à ôter aux communautés et aux régions le droit de constituer leurs propres archives dans le cadre de l'exercice de la compétence qui leur est reconnue par ou en vertu de la Constitution. Une loi ordinaire ne saurait contraindre les communautés ou les régions à transférer ces archives à une institution nationale.» La Région wallonne a assumé sa compétence en la matière. Un avis du Conseil d'État du 19 février 1999 relatif au projet de décret sur les archives de la Région wallonne a d'ailleurs reconnu explicitement cette compétence.

En outre, la loi spéciale du 13 juillet 2001 octroie aux régions la compétence pour «la composition, l'organisation, la compétence et le fonctionnement des institutions provinciales et communales». L'exposé des motifs dispose que cette compétence concerne également l'organisation des services provinciaux et communaux. La loi spéciale énumère une série d'exceptions, mais les archives n'en font pas partie. Nous en déduisons que les régions sont compétentes pour les archives des provinces et des communes.

Zolang gewesten en gemeenschappen geen (verdere) initiatieven genomen hebben, blijft het Rijksarchief echter een goed uitgebouwde en uitgeruste plaats om archieven naar over te brengen en blijft, krachtens artikel 6 van de Archiefwet van 24 juni 1955, de Algemeen Rijksarchivaris, of diens gemachtigden, toezichthouder.

Derde lid

Alle naar het Rijksarchief overgebrachte stukken van openbare besturen dienen op eenzelfde wijze openbaar te zijn.

Vierde lid

De formulering in het derde lid wordt beperkt tot het overbrengen van archiefdocumenten van de federale wetgevende, uitvoerende en gerechtelijke macht.

Vijfde lid

Het woordje «of» wordt vervangen door het woordje «en». Door «of» te gebruiken sluit men de feitelijke verenigingen uit. En dat kan niet de bedoeling zijn.

Zesde lid

Blijft ongewijzigd.

Nr. 2 VAN DE HEER VAN NIEUWKERKE

Art. 127

De bepaling onder 1° doen vervallen.

Verantwoording

Deze wijziging wordt overgenomen in de tekst van het amendement nr. 1.

Nr. 3 VAN DE HEER VAN NIEUWKERKE

Art. 130

Het woord «archiefdocumenten» vervangen door het woord «archief».

Verantwoording

Zie verantwoording bij amendement nr. 1.

Nr. 4 VAN DE HEER VAN NIEUWKERKE

Art. 132/1 (nieuw)

Een artikel 132/1 invoegen, luidende :

«Art. 132/1. — Deze wet treedt in werking op de datum waarop het koninklijk besluit betreffende de overgangsmaatregel, bedoeld in artikel 132 in werk-

Cependant, tant que les régions et les communautés n'auront pas pris d'initiatives (supplémentaires), les Archives de l'État demeurent un lieu bien développé et bien équipé pour recevoir les archives, qui restent sous la surveillance de l'archiviste général du Royaume ou de ses délégués, en vertu de l'article 6 de la loi relative aux archives du 24 juin 1955.

Alinéa 3

Tous les documents des administrations publiques transférés aux Archives de l'État doivent être rendus publics de la même manière.

Alinéa 4

La formulation de cet alinéa 3 se limite au transfert des archives des pouvoirs législatif, exécutif et judiciaire fédéraux.

Alinéa 5

Le mot «ou» est remplacé par le mot «et». En utilisant le mot «ou», on exclut les associations de fait, ce qui ne peut être l'objectif recherché.

Alinéa 6

Reste inchangé.

Nº 2 DE M. VAN NIEUWKERKE

Art. 127

Supprimer le 1°.

Justification

Cette modification est reprise dans le texte de l'amendement n° 1.

Nº 3 DE M. VAN NIEUWKERKE

Art. 130

Remplacer le mot «archiefdocumenten» par le mot «archief».

Justification

Voir la justification de l'amendement n° 1.

Nº 4 DE M. VAN NIEUWKERKE

Art. 132/1 (nouveau)

Insérer un article 132/1 rédigé comme suit :

«Art. 132/1. — La présente loi entre en vigueur à la date d'entrée en vigueur de l'arrêté royal relatif à la mesure transitoire visée à l'article 132, et, quoi qu'il

ing treedt, en hoe dan ook ten laatste twaalf maanden nadat de wet is aangenomen. »

Verantwoording

Artikel 132 bepaalt dat de Koning een overgangsmaatregel moet uitwerken. Dit is terecht, want de verlaging van de termijn van 100 naar 30 jaar zal heel wat praktische gevolgen hebben. Artikel 9 stelt echter ook dat deze wet in werking treedt op de dag waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt. Op het moment van publicatie zou dus de termijn van 30 jaar de regel zijn, maar dan heeft de Koning nog niet de mogelijkheid gehad om een overgangsregeling uit te werken, aangezien Hij die opdracht ook pas kreeg op het moment van publicatie van deze wet. Daarom is het logischer om de inwerkingtreding van de overgangsregeling en van deze wet te laten samenvallen. Tegelijk is het belangrijk dat er ook een uiterste datum van inwerkingtreding wordt toegevoegd. Als ze immers enkel afhangt van een koninklijk besluit, dan bestaat het risico dat het koninklijk besluit nooit wordt genomen en dat deze wet dan ook nooit in werking treedt. Dat kan uiteraard niet de bedoeling zijn.

André VAN NIEUWKERKE.

Nr. 5 VAN DE HEER DARAS

Art. 127

Dit artikel vervangen als volgt :

« Artikel 2 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt :

Art. 2. — De in het Rijksarchief berustende archiefstukken mogen niet worden vernietigd zonder toestemming van de verantwoordelijke overheid of van de deelgebieden, of van de private persoon of de privaatrechtelijke vennootschap of vereniging die de overbrenging verricht heeft. »

Verantwoording

De wet bepaalt dat degene die de overbrenging verricht heeft, de toestemming moet geven om de archieven te laten vernietigen door het Rijksarchief.

Voor de aangelegenheden die thans zijn overgeheveld naar de gemeenschappen en gewesten, moeten de gemeenschappen en gewesten kunnen instemmen met het toezicht op de archieven van hun respectieve rechtsvoorgangers.

Dit geldt ook voor nationale of federale archieven die integraal deel uitmaken van het culturele erfgoed van een gemeenschap of die aangelegenheden betreffen die vandaag geregionaliseerd zijn.

De betrokken gemeenschappen of gewesten moeten voorafgaandelijk de toestemming geven om archieven die werden geproduceerd door de respectieve rechtsvoorgangers van de gemeenschappen en gewesten of die integraal deel uitmaken van het culturele erfgoed van een gemeenschap, te laten vernietigen met goedkeuring van de Algemeen Rijksarchivaris.

en soit, au plus tard dans les douze mois de l'adoption de la loi. ».

Justification

L'article 132 dispose que le Roi doit élaborer une mesure transitoire. Cette disposition est pertinente, car la réduction du délai de 100 à 30 ans aura bien des répercussions sur le plan pratique. Cependant, l'article 9 précise également que la loi proposée entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*. Le délai de 30 ans serait donc la règle au moment de la publication, mais le Roi n'aura pas eu la possibilité d'élaborer un régime transitoire, étant donné qu'il n'aura reçu cette mission qu'au moment de la publication de la loi. Dès lors, il est plus logique de faire coïncider la date d'entrée en vigueur de l'arrêté royal relatif au régime transitoire avec celle de la loi proposée. En outre, il importe d'ajouter également une date ultime d'entrée en vigueur, étant donné que si elle dépend uniquement d'un arrêté royal, le risque existe que cet arrêté royal ne soit jamais pris et que, par conséquent, la loi en question n'entre jamais en vigueur. Tel ne peut évidemment être l'objectif poursuivi.

N° 5 DE M. DARAS

Art. 127

Remplacer cet article par ce qui suit :

« L'article 2 de la même loi est remplacé par ce qui suit :

Art. 2. — Les documents reposant aux Archives de l'État ne peuvent être détruits sans le consentement des autorités responsables ou des entités fédérées, ou de la personne privée ou la société ou l'association de droit privé qui en a opéré le transfert. »

Justification

La loi prévoit le principe de l'accord du déposant pour toute destruction d'archives par les AGR.

Pour les matières aujourd'hui transférées aux communautés et régions, il est nécessaire de garantir le consentement des communautés et régions en matière de surveillance des archives produites par leurs prédécesseurs en droit respectifs.

Il s'agit également des archives nationales ou fédérales faisant partie intégrante du patrimoine culturel d'une communauté ou dans des matières aujourd'hui régionales.

Toute élimination autorisée par l'Archiviste général du Royaume d'archives produites par les prédécesseurs en droit respectifs des communautés et régions ou faisant partie intégrante du patrimoine culturel d'une communauté ne pourra être exécutée sans l'accord préalable des communautés ou régions concernées.

Indien zij deze toestemming geven, worden de archieven vernietigd. Indien zij weigeren, staan de gemeenschappen en gewesten in voor de beheerskosten van de niet-vernielde archieven (bewaring en toegankelijkheid). Deze archieven worden geplaatst in hun respectieve archiefdiensten.

Nr. 6 VAN DE HEER DARAS

Art. 127

Artikel 2 van dezelfde wet aanvullen met een tweede lid, luidende :

«De vernietiging van een archief wordt met redenen omkleed, waarbij rekening wordt gehouden met de waarde ervan op sociologisch of wetenschappelijk vlak, of voor het collectieve geheugen ».

Verantwoording

Dit voorstel strekt ertoe om specifieke archieven te bewaren die van primordiaal belang zijn voor ons collectieve geheugen en voor toekomstig wetenschappelijk onderzoek.

Het gaat onder meer om individuele dossiers van de vreemdelingenpolitie, waarover onlangs een studiedag is gehouden. Men denkt eraan om in België een migratiemuseum op te richten. Deze archieven zouden daarvoor een unieke bron van getuigenissen kunnen vormen.

Het Algemeen Rijksarchief bezit reeds enkele kilometers dossiers uit een vorige periode, over de geschiedenis van de deportatie en, vanaf de jaren 1950, over de geschiedenis van de migraties.

Het belang daarvan is niet alleen historisch, maar ook biografisch voor de betrokkenen en hun nakomelingen. Deze dossiers bevatten fragmenten uit de sociale, politieke en sociologische geschiedenis van België. Wij weten vandaag hoe waardevol de sporen kunnen zijn van beroemde vreemdelingen die in België hebben verbleven, maar wij weten nog niet welke daarvan in de toekomst belangrijk zullen zijn.

Dit amendement wil de verdedigers van deze documenten in voorkomend geval de nodige juridische argumenten geven om hun belang te doen gelden tegenover zuiver administratieve of kostenbesparende argumenten.

Si elles donnent leur accord, les archives sont éliminées. Si elles refusent, ces communautés et régions concernées assurent alors à leurs frais la gestion des archives non éliminées (conservation et accessibilité). Celles-ci seront versées dans leurs services d'archives respectifs.

N° 6 DE M. DARAS

Art. 127

Compléter l'article 2 de la même loi par un alinéa 2 rédigé comme suit :

«La destruction d'une archive est motivée en considérant sa valeur sociologique, mémorielle ou scientifique ».

Justification

Cette proposition vise à sauvegarder certaines archives spécifiques dont l'intérêt est primordial pour notre mémoire collective autant que pour les recherches scientifiques à venir.

Il s'agit notamment des Dossiers individuels de la Police des étrangers, sujet qui a fait l'objet d'une journée d'étude récemment. On évoque la nécessité de créer en Belgique un musée des migrations pour lequel ces fonds seraient une source inestimable de témoignages.

Les AGR thésaurisent déjà plusieurs kilomètres de dossiers portant, pour la période antérieure, sur l'histoire de la déportation et, depuis les années 50, sur l'histoire des migrations.

L'intérêt est non seulement historique mais aussi biographique pour les intéressés eux-mêmes ou leurs descendants. Ces dossiers portent en eux ces fragments d'histoire sociale, politique et sociologique de la Belgique. On connaît aujourd'hui la valeur des traces des étrangers célèbres qui ont résidé en Belgique, on ne sait pas ce qui sera important demain.

Cet amendement vise à donner aux défenseurs de ces documents l'argument juridique nécessaire pour faire valoir cet intérêt face, le cas échéant, à une logique purement administrative ou de réduction des coûts.

José DARAS.